

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

135-OJI RK PLENARINĖ SESIJA, 2019 6 26–2019 6 27

Europos regionų komiteto nuomonė „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“

(2019/C 404/11)

Pranešėjas: Michele EMILIANO (IT/PES), Apulijos regiono pirmininkas

Pamatinis dokumentas: Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“

COM(2018) 773 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ilgalaikės strategijos iki 2050 m. įgyvendinimas

1. teigiamai vertina komunikatą „Švari mūsų visų planeta“ ir remia tikslą iki 2050 m. užtikrinti ŠESD poveikio neutralizavimą ES; ragina Europos Komisiją parengti dar platesnio užmojo veiksmų planą ir nustatyti priemones, kurios leistų apriboti pasaulio temperatūros pakilimą iki 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, pirmenybę teikiant plačiausio užmojo scenarijams; taip pat prašo Komisijos įvertinti įvairių scenarijų poveikį klimatui, sveikatai, aplinkai, ekonominiams ir socialiniams aspektams ir pasiūlyti atitinkamą visuotinę reguliavimo sistemą, grindžiamą šiuo įvertinimu ir suderintą su JT darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimo strategija; atsižvelgdamas į tai palankiai vertina ES lygmeniu, taip pat ir Regionų komitete, vykdomą darbą, susijusį su diskusijoms skirtu dokumentu dėl tvarios Europos, apie tai, kaip įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į esminius pertvarkos procesus;

2. pabrėžia, kad reikia investuoti į švietimą ir piliečių sąmoningumą klimato klausimais apskritai, ypatingą dėmesį skiriant jauniems žmonėms, kurie vis labiau nerimauja dėl pernelyg lėtos pažangos sprendžiant šią problemą; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, bendradarbiaudamos su švietimo įstaigomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis, turi atlikti svarbų vaidmenį skatinant šį dalyvavimą ir reaguojant į jaunimo lūkesčius;

3. dar kartą ragina valstybes nares ir Europos Komisiją sukurti nuolatinę daugiapakopę dialogo energetikos klausimais platformą, kaip nustatyta Reglamente dėl energetikos sąjungos valdymo, kuri apimtų ir klimato bei aplinkos aspektus, siekiant paremti regionus ir vietos valdžios institucijas, pilietinės visuomenės organizacijas, įmones ir kitus energetikos pertvarkoje dalyvaujančius suinteresuotuosius subjektus⁽¹⁾; šiuo požiūriu pažymi, kad yra pasirengęs, Europos Komisijai paprašius, sukurti techninių mainų dėl švarios energijos dokumentų rinkinio įgyvendinimo vietos ir regionų lygmeniu struktūrą;

⁽¹⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Energetikos sąjungos valdymas ir švari energija“ (2017/C 342/13), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52017AR0830>.

4. dar kartą pabrėžia ypač svarbų regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant klimato ir energetikos viešąją politiką ir skatinant jų veiksmingam įgyvendinimui būtinus elgesio pokyčius ir užtikrinant visų piliečių pritarimą šiems pokyčiams, kartu parengiant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo strategiją, kuria siekiama nulinio išmetamųjų teršalų kiekio; šiuo požiūriu atkreipia dėmesį į klimato ir energetikos srityje vykdytus Merų paktą veiksmus; ragina Komisiją toliau tai propaguoti ir remti kitas panašias iniciatyvas siekiant stiprinti vietos lygmens veiksmus ir sukurti nuolatinį konsultavimosi mechanizmą, grindžiamą Talano dialogo ⁽²⁾;
5. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia remti tokias iniciatyvas, kaip Merų paktas dėl klimato ir energetikos, kuri turėdama tiesioginį ryšį su vietos valdžios institucijomis ir Komisija suteikia galimybę pagal principą „iš apačios į viršų“ parengti konkretų planą, pagal kurį, remiantis Tvarios energetikos ir kovos su klimato kaita veiksmų planu (angl. SECAP), galima parengti kovos su klimato kaita integruoto teritorinio valdymo planą, koordinuojant veiksmus su kitais vietos suinteresuotaisiais subjektais, dalyvaujančiais įgyvendinant nacionalinius energetikos ir klimato veiksmų planus (NECP) ir remiant DVT;
6. ragina Komisiją užtikrinti, kad nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai ir ilgalaikės nacionalinės strategijos būtų suderintos su Paryžiaus susitarimu, strategija iki 2050 m. ir su DVT; mano, kad ypač svarbu, jog šie planai ir strategijos būtų rengiami palaikant daugiapakopį dialogą, taikant dalyvaujimąjį metodą ir būtų grindžiami regionų ir vietos lygmeniu sukaupta gerąja praktika; be to siūlo sutrumpinti numatytą šių planų periodinio vertinimo laikotarpį ir sukurti regionų ir vietos lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų sistemą siekiant ją suderinti su nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų sistema;
7. ragina Komisiją aktyviai atsižvelgti į ypatingą tam tikrų teritorijų, pavyzdžiui, atokiausių regionų, ir piliečių pažeidžiamumą pereinant prie neutralaus poveikio klimatui Europos, kad būtų išvengta nepritrimo perėjimo procesui; taip pat ragina be kita ko įsteigti Europos poveikio klimatui neutralizavimo observatoriją, kuri padėtų vykdyti nacionalines pareigas teikti ataskaitas pagal Energetikos sąjungos valdymo reglamentą ir kuriai būtų pavesta nustatyti ir stebėti šio pažeidžiamumo apraiškas, kartu atnaujinant ES įgūdžių auditą pagal ES įgūdžių panoramą. Šiose priemonėse, skirtose sukurti neutralizuoto poveikio klimatui Europą, reikia atsižvelgti į regionų ir vietos lygmens kompetencijos poreikius, visų pirma, kad būtų galima suderinti tvarumo srities politiką ir ateities poreikius atitinkančioms kokybiškoms darbo vietoms būtinų įgūdžių ugdymą pažeidžiamiausiuose regionuose, ir skatinti juos veiksmingai keistis geriausia patirtimi be kita ko remiantis esamais sudėtiniais rodikliais ir kitais rodikliais, kuriuos būtų galima nustatyti;
8. atkreipia dėmesį į skirtingas Europos regionų klimato sąlygas, aplinką, kraštovaizdį, judumo sąlygas ir ekonominę bei socialinę jų struktūrą ir pabrėžia, kad svarbu strategiją įgyvendinti atsižvelgiant į teritorinius, geografinius ir politinius bei ekonominius ypatumus, neapsiribojant administracinėmis sienomis.
9. pabrėžia, kad reikia užtikrinti holistinį požiūrį, kuris apimtų ES bendrosios politikos priemones ir strategijas darnaus vystymosi tikslų, sanglaudos ir žiedinės ekonomikos srityse, taip pat konkrečius veiksmus, susijusius, pavyzdžiui, su energetikos politika, klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos ir anglies regionų pertvarka;

Energetikos sistemos poveikio klimatui neutralizavimas

10. atkreipia dėmesį į labai svarbų regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmenį užtikrinant dalyvaujimąjį energetikos ir klimato politikos įgyvendinimą ir pripažįsta pavyzdinį viešųjų institucijų vaidmenį visuose sektoriuose, visų pirma viešojo pastatų ir viešųjų įmonių valdymo; šiuo požiūriu pabrėžia planų, kuriais siekiama didinti viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą, taip pat tvaryjusių viešųjų pirkimų kriterijų ir energetikos ir aplinkos valdymo sistemų taikymo svarbą, laikantis minimalių aplinkos apsaugos kriterijų ⁽³⁾;
11. ragina Europos Komisiją ir toliau pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimą laikyti prioritetu siekiant sumažinti esamų pastatų išmetamą teršalų kiekį ir užtikrinti, kad viešosios subsidijos ir finansinės priemonės sudarytų sąlygas pastatų savininkams rennuojant pastatus padidinti jų energijos vartojimo efektyvumą. Be to, investicijos ir būtina valstybės pagalba turėtų būti laikomos investicinėmis sąnaudomis siekiant padidinti vietos ir regionų valdžios institucijų sprendimų priėmimo laisvę. Tai padėtų gerokai padidinti vidutinį metinį pastatų renovacijos lygį;

⁽²⁾ <https://unfccc.int/topics/2018-talanoa-dialogue-platform>.

⁽³⁾ Europos Komisijos komunikatai COM(2008) 397 „Tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų planas“, COM (2008) 400 „Viešieji pirkimai geresnei aplinkai užtikrinti“ ir COM (2015) 614 „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“, kuriuos priėmė Europos Sąjungos Ministrų Taryba.

12. dar kartą pabrėžia, kad svarbu apsaugoti pažeidžiamus piliečius nuo energijos nepritekliaus, ir užtikrinti visiems Europos piliečiams vienodas galimybes naudotis pagrindinėmis energetikos paslaugomis;

13. ragina Komisiją skatinti žiedinės ekonomikos modelį projektuojant, statant ir valdant naujus pastatus, kurie turi būti tvarūs, t. y. efektyviai vartojantys energiją ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją remiantis iniciatyvos *Level(s)* pavyzdžiu ⁽⁴⁾; todėl, atsižvelgiant į gyvavimo ciklo perspektyvą, taip pat reikia nustatyti statybos medžiagų ir procesų reikalavimus, susijusius su klimato apsaugos ir ekologiško standartais bei su naudotų medžiagų dokumentacija, o tam reikės nuolatinių investicijų į standartus, ekologinio projektavimo reikalavimus, aplinkosauginę produktų deklaracijas ir gyvavimo ciklo analizės informacines sistemas;

14. tvirtai tiki, kad atsižvelgiant į technologijų plėtrą ateityje turėtų būti toliau persvarstytas tikslas 32 % energijos ES lygmeniu gauti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių siekiant iki 2030 m. dabartinį tikslą padidinti iki 40 %, kad iki 2050 m. būtų neutralizuotas poveikis klimatui, ir kad bet kuriuo atveju reikia skatinti ir deramai paremti Europos regionus, galinčius viršyti šią ribą;

15. palankiai vertina „Švrios energijos dokumentų rinkinyje ⁽⁵⁾“ numatytą oficialų vietos energijos bendruomenių kūrimą, ragina valstybes nares išnaudoti jų potencialą ⁽⁶⁾ ir pabrėžia, kad reikia parengti tikslines finansinės paramos priemones, kuriomis pirmenybė būtų teikiama regionams, kurie susiduria su kliūtimis, pavyzdžiui, turi izoliuotą elektros energijos sistemą, nesujungtą su pagrindiniais Europos tinklais. Atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų lygmeniu valstybinės ir privačiosios energetikos įmonės yra svarbios energetikos pertvarkos dalyvės;

16. pabrėžia, kad svarbu skatinti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, siekti nulinio išmetamųjų teršalų kiekio tikslo ir raginti valstybes nares kartu su regionais parengti specialius veiksmų planus, skirtus pakeisti iškastinį kurą naudojančius įrenginius ir infrastruktūros objektus ir pertvarkyti atominę elektrinę, skatinant naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius (pvz., vandenilį), kurti technologijas Europos dujų pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui ir remtis geriausių prieinamų gamybos būdų informaciniais dokumentais (angl. BREF). Pabrėžia, kad atitinkama iškastinio kuro kainodara pagal socialiniu požiūriu priimtina apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ir apmokestinimą yra viena svarbiausių perėjimo prie atsinaujinančiosios energijos sąlygų; todėl palankiai vertina neseniai paskelbtą Europos Komisijos komunikatą dėl veiksmingesnio ir demokratiškesnio sprendimų priėmimo ES energetikos ir klimato politikos srityje ir mano, kad daugelis šiame dokumente pateiktų pasiūlymų, ypač dėl esminio energijos apmokestinimo aspekto, yra labai svarbūs siekiant užtikrinti koordinuotą, nuoseklų ir savalaikį atsaką į didžiulius iššūkius, su kuriais susiduria ES;

Žemės naudojimo planavimas ir poveikio klimatui neutralizavimas

17. primena apie svarbų regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant tvaraus žmonių ir prekių judumo politiką, be kita ko, vykdant miestų ir regioninių planavimą, kuriuo siekiama užtikrinti transporto rūšių pusiausvyrą, iš esmės mažinant motorinių transporto priemonių naudojimą ir žemės užėmimą;

18. dar kartą pabrėžia, kad būtina neutralizuoti transporto sektoriaus poveikį klimatui, nes tai yra vienintelis sektorius, kuriame išmetamas CO₂ kiekis vis dar yra didesnis palyginti su 1990 m. lygiu ⁽⁷⁾, visų pirma didinant finansinę ir techninę paramą Europos platformoms, pavyzdžiui, „S3P Energy“ ⁽⁸⁾;

19. ragina Komisiją skirti Europos finansavimą siekiant paspartinti transporto priemonių įkrovimo punktų diegimą siekiant užtikrinti, kad dabartinė infrastruktūra nekludytų netaršaus judumo vystymui visoje Europoje, kad būtų patenkinta paklausa ateityje;

20. pabrėžia, kad svarbu skatinti ir finansuoti naudojimąsi viešuoju transportu, dalijimąsi automobiliu, naudojimąsi daugiarūšiu ir įvairiarūšiu transportu, be kita ko, plėtojant logistikos platformas ir judumo valdymo planus vietos ir regionų lygmeniu, kuriuose būtų atsižvelgta ir į konkrečius retai apgyvendintų, atokių, atokiausių ir salų regionų ypatumus;

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>.

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>.

⁽⁶⁾ Atsakomybės už vietos energetiką modeliai ir vietos energetikos bendruomenių vaidmuo vykstant energetikos pertvarkai Europoje (CDR 2515/2018), <https://cor.europa.eu/LT/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2515-2018>.

⁽⁷⁾ Sklandaus judumo sprendimų skatinimas (CDR 3560/2017), <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-3560-2017>.

⁽⁸⁾ <https://e3p.jrc.ec.europa.eu/articles/smart-specialisation-platform-energy-s3p-energy>.

21. pažymi, kad svarbu judumo planus derinti su žaliosios elektros energijos ir degalų iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybos ir paskirstymo plėtojimu⁽⁹⁾, kad jais būtų siekiama nulinio transporto išmetamųjų teršalų kiekio ir kad šie planai būtų susieti su miestų ir teritorijų planavimu ir, kai tinkama, veiksnių tvarios energijos ir klimato planais; taip pat primena ypatingą šios politikos reikšmę gerinant piliečių gyvenimą ir jų sveikatos apsaugą;

22. pabrėžia, kad transporto sistemoje ypatingą dėmesį reikia skirti galimoms priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonėms ir skatinti naudoti alternatyvius energijos ir degalų šaltinius, taigi kartu kurti specialią infrastruktūrą siekiant užtikrinti ekologišką ir įvairų tiekimą, visų pirma stiprinant vietos skirstymo sistemos operatorius;

23. pabrėžia žemės naudojimo, klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos potencialo sąveikos svarbą bei tai, kad labai svarbu spręsti milžiniško klimato kaitos poveikio žemės ūkiui problemą, nes tai esminiai visų strategijų, kuriomis siekiama Paryžiaus susitarimo įsipareigojimus ir darnaus vystymosi tikslus (DVT) suderinti su geresnės aplinkos, sveikatos ir ekonominės bei socialinės gerovės siekais, elementai;

24. atkreipia dėmesį į salų, kaip potencialių laboratorijų neutralizuoto poveikio klimatui politikos srityje, vaidmenį, ir pabrėžia, kad reikia imtis jūrų transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių atsižvelgiant į atokiausius regionus, kurie labai priklauso nuo jūrų transporto;

Ekonomikos sistemos poveikio klimatui neutralizavimas

25. pabrėžia tvariųjų viešųjų pirkimų vaidmenį skatinant žaliosios ekonomikos plėtrą ir elgsenos pokyčius; mano, kad svarbu nedelsiant pereiti prie žiedinių viešųjų pirkimų ir privačiame sektoriuje taikyti aplinkosaugos vadybos sistemas pradedant visapusiškai įgyvendinti Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvą ir Geriausių prieinamų gamybos būdų (GPGB) informacinius dokumentus⁽¹⁰⁾ kiekviename gamybos sektoriuje, taip pat patvirtinto aplinkosauginio profilio nustatymo sistemą EMAS ir ISO⁽¹¹⁾;

26. pabrėžia, kad strategijoje nepateikiama nuoroda į atliekų sektorių, atliekų hierarchiją ir į žiedinės ekonomikos principus⁽¹²⁾, todėl siūlo numatyti priemones, kurios leistų skubiai nustatyti vienodus atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijus, siekiant sumažinti atliekų šalinimo operacijas, skatinti jų naudojimą ir mažinti susijusių pramonės procesų metu išmetamą teršalų kiekį; pabrėžia, kad taip pat taikant ekologinio projektavimo reikalavimus produktų cheminei sudėčiai ir perdirbimui ir investuojant į atliekų atrinkimą ir medžiagų ir energijos atgavimą reikia kiek įmanoma mažinti atliekų kiekį;

27. primena, kad svarbu ypatingą dėmesį skirti regionams, kuriuose esama energijai imlių pramonės šakų ir energetikos infrastruktūros subjektų, kad būtų galima skubiai pradėti perėjimą, užtikrinti tolygų ir įtraukų jo valdymą apribojant arba kompensuojant socialinį poveikį ir poveikį aplinkai, ir pabrėžia, kad svarbu užtikrinti vietos ir regionų valdžios institucijų, piliečių ir NVO, įmonių, universitetų ir mokslinių tyrimų institutų dalyvavimą nustatant priemones, skirtas kompensuoti galimą neigiamą energetikos pertvarkos poveikį;

28. primena, kad būtina teisingai paskirstyti su aplinkos apsauga susijusias išlaidas ir naudą sveikatai, aplinkai, ekonominei ir socialinei naudai piliečiams, kuriems poveikio turėjo energetikos infrastruktūros diegimas ir perėjimui reikalingi pokyčiai. Komitetas visų pirma pabrėžia, kad svarbu teritorijų, per kurias transportuojami dideli energijos kiekiai, vietos ir regionų valdžios institucijas kartu su kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis, įtraukti nustatant aplinkos apsaugos sąnaudų ir naudos paskirstymo kriterijus, kad būtų užtikrinta sąžiningai sukaupto pelno dalis labiausiai nukentėjusiems piliečiams; taip pat pabrėžia, kad visos ES politikos sritys, įskaitant ES prekybos su ES nepriklausančiomis šalimis politiką, turi būti suderintos su klimato neutralumo tikslu;

⁽⁹⁾ Mažataršio judumo įgyvendinimas (CDR 6151/2017), <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-6151-2017>.

⁽¹⁰⁾ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32010L0075>.

⁽¹¹⁾ 2017 m. rugpjūčio 28 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1505, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo I, II ir III priedai (OL L 222, 2017 8 29, p. 1) <https://www.iso.org/home.html>.

⁽¹²⁾ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų (OL L 150, 2018 6 14, p. 109); 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/852, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 150, 2018 6 14, p. 141); 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/850, kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 150, 2018 6 14, p. 100); 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/849, kuria iš dalies keičiama direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (OL L 150, 2018 6 14, p. 93).

Išmetamų teršalų absorbcavimo ir kompensavimo strategijos

29. palankiai vertina atnaujintą ES bioekonomikos strategiją⁽¹³⁾, kuria remiamas gamybos sistemų, kurios leidžia sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, plėtojimas;
30. primena, kad, kovojant su klimato kaita, itin svarbus žaliųjų miesto zonų ir kaimo vietovių vaidmuo, pavyzdžiui, ekologinių sistemų, veikiančių kaip natūralūs anglies dioksido absorbentai, ir ypatingas dėmesys turi būti skiriamas pažeidžiamiausiems regionams, įskaitant atokiausius ir salų regionus. Primena, kad siekiant mažinti teršalų išmetimą svarbu gerinti organinių dirvožemių valdymą, atkurti durpynus, šlapžemes ir visas ūkininkavimo ir išmetamųjų teršalų surinkimo sistemas; pabrėžia, kad reikia skatinti ir remti miškų išteklių apsaugą ir tinkamą jų valdymą, taip pat visapusiškai integruoti žemės ūkio ir miškininkystės politiką ir hidrogeologinės ir klimato rizikos valdymo politiką;
31. ragina Europos Komisiją įtraukti regionus ir vietas ir regionų valdžios institucijas įgyvendinant Pastangų pasidalijimo reglamentą (RPP) ir Reglamentą dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir šalinamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo (LULUCF)⁽¹⁴⁾, nustatant 2030 m. išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus ir realistiškas iniciatyvas jiems pasiekti;
32. atkreipia dėmesį į miestų ir regionų kompetenciją rinkti duomenis, reikalingus ŠESD kiekio apskaitai sektoriuose, kuriems taikomas LULUCF ir Pastangų pasidalijimo reglamentas, ir rekomenduoja valstybėms narėms ir Komisijai padėti jiems didinti jų turimus gebėjimus⁽¹⁵⁾;
33. pabrėžia, kad reikia toliau tobulinti visas technikas ir technologijas, skirtas visiškam masės ir energijos panaudojimui gamybos sistemose, ir visų formų priemones, skirtas kompensuoti poveikį aplinkai, kurį sukelia pasklidieji ir nevaldomieji išmetamieji teršalai, įskaitant anglies dioksidą, kurį turėtų kompensuoti natūralios ekologinės sistemos ir, jei nebus kitos galimybės, CO₂ surinkimo ir saugojimo (angl. *Carbon Capture and Storage* (CCS)) metodų taikymas; vis dėlto pabrėžia, kad tokių technologijų veiksmingumas ir saugumas dar turi būti įrodytas, todėl visiška pirmenybė turi būti teikiama teršalų išmetimo prevencijos priemonėms.

Poveikio klimatui neutralizavimo finansavimas

34. primena, kad svarbu užtikrinti pakankamą finansavimą šiltnamio efektą sukeliančių dujų neišmetančiai ekonomikai sukurti, kasmet didinant BVP procentinę dalį, kuri investuojama į energetikos sistemą ir jos infrastruktūrą, ir palankiai vertina 2018 m. Komisijos paskelbtą Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planą⁽¹⁶⁾;
35. pakartoja, kad būtina bent iki 30 % padidinti klimatui skirtą ES biudžeto išlaidų tikslą ir visapusiškai įgyvendinti pagal Paryžiaus susitarimą prisiimtus įsipareigojimus bei numatyti, kad nacionalinės Vyriausybės šiam tikslui skirs specialų ilgalaikį finansavimą⁽¹⁷⁾;
36. pabrėžia, kad atsižvelgiant į svarbias socialines pasekmes, kurių galima tikėtis pereinant prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų neišmetančios ekonomikos, reikės numatyti specialų Teisingo pereinimo fondą, skirtą paremti tuos regionus ar visuomenės sektorius, kuriuose bus labiausiai juntamas trumpalaikis iškastinio kuro atsiskyrimo poveikis;

⁽¹³⁾ Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas, 2018 m.

⁽¹⁴⁾ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įsipareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 156, 2018 6 19, p. 26); 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 406/2009/EB dėl valstybių narių pastangų mažinti jų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, Bendrijai siekiant įvykdyti įsipareigojimus iki 2020 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas (OL L 140, 2009 6 5, p. 136), <https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/land-use-land-use-change-and-forestry-lulucf>.

⁽¹⁵⁾ Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl Pastangų pasidalijimo reglamento ir LULUCF reglamento (OL C 272, 2017 8 17, p. 36), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52016AR5780>.

⁽¹⁶⁾ Europos Komisijos komunikatas COM (2018) 97 „Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planas“.

⁽¹⁷⁾ Programa „InvestEU“ (CDR 03766/2018), pranešėjas Konstantinos Agorastos (EL/EPP).

37. pažymi, kad reikia daug finansinių išteklių novatoriškiems sprendimams, įskaitant atsinaujinančių energijos šaltinių plėtrą ir jų pateikimą į rinką; Komiteto manymu svarbu, kad visų lygmenų valdžios institucijos laikytųsi integruoto ir bendro požiūrio, kad būtų galima susieti įvairius finansavimo šaltinius ir užtikrinti didinamąjį poveikį didinant informuotumą apie įvairias esamas priemones ir gerinant galimybes jomis pasinaudoti; pabrėžia, kad reikia peržiūrėti ES taisykles dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir dėl valstybės pagalbos, kad jos būtų ne tik pažangios, bet ir skatintų kurti naujas netaršias technologijas, naudingas klimato ir tvarumo požiūriu. Pavyzdžiui, reikėtų pritaikyti Energijos mokesčių direktyvą ir valstybės pagalbos taisykles siekiant sumažinti atsinaujinančiajai energijai taikomus energijos mokesčius, kad ji galėtų konkuruoti su iškastinio kuro energija;

38. atkreipia dėmesį į tai, kad investicijos į aplinkos požiūriu tvarią infrastruktūrą yra labai pelningos ilguoju laikotarpiu, nes jos gali gerokai padidinti BVP ir užimtumo lygį. Be to, pažymi, kad šios investicijos leidžia sutaupyti lėšų, nes suvartojama mažiau energijos ir sumažinamas iškastinio kuro importas;

39. pakartoja, kad svarbu nustatyti aiškias, racionalizuotas ir vienodas viešųjų pirkimų taisykles ir teises investicijų skatinimo priemones⁽¹⁸⁾ ir palankiai vertina Komisijos užmojį supaprastinti 2021–2027 m. programavimo laikotarpio taisykles ir pereiti prie bendro reglamento, kuris būtų taikomas ir ERPF, ir Sanglaudos fondui⁽¹⁹⁾;

40. dar kartą pažymi, kad svarbu poveikio klimatui neutralizavimą, aplinkosauginį tvarumą ir prisitaikymą prie klimato kaitos integruoti į visus finansavimo fondus ir programas, kurie turi įtraukti neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos tikslus, įgyvendinamus nustačius konkrečius rodiklius, ir palankiai vertina iniciatyvą „Europos semestro žalinimas“⁽²⁰⁾ bei reikalauja dėti daugiau pastangų šioje srityje; šiomis aplinkybėmis taip pat siūlo įtraukti su klimatu susijusius rodiklius į Komisijos ataskaitą dėl perspėjimo mechanizmo;

41. siūlo ES pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų *ex ante* poveikio vertinimą vykdyti kartu su poveikio klimato kaitai ir indelio įgyvendinamam Paryžiaus susitarimo tikslus⁽²¹⁾ vertinimu; taip pat prašo numatyti atlikti Europos fondų, skirtų energetikos pertvarkos poveikį patiriantiems regionams ir sektoriams, poveikio vertinimą siekiant užtikrinti veiksmingą paramą procesui;

42. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti aukštą ES bendro finansavimo lygį, kad jis būtų prieinamas ir mažoms vietos ir regionų valdžios institucijoms, ir pažymi, kad būtina nustatyti konkrečią metodiką ir rodiklius, pagal kuriuos, vertinant finansuotinus projektus, būtų atsižvelgiama į neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos tikslus;

43. pabrėžia draudimo sektoriaus vaidmenį šalinant nuostolius ir žalą ir taip stiprinant atsparumą vietos lygmeniu;

44. palankiai vertina tai, kad dėl klimato ir aplinkos politikos tikimasi sutaupyti lėšų sveikatos sektoriuje, ir ragina Komisiją ateityje apsvaistinti galimybę apskaičiuoti sutaupytas lėšas nustatant konkrečius rodiklius, taip pat ir dalyvaujant PSO⁽²²⁾; atsižvelgdamas į tai atkreipia dėmesį į tokių struktūrų kaip PSO patirtį (sveikų miestų tinklas) ir ragina dėti daugiau pastangų kuriant tokių iniciatyvų ir iniciatyvų, skirtų energetikos pertvarkai ir klimato kaitai miestuose, sąveiką;

45. pritaria Tvaraus finansavimo veiksmų plano, kuriuo siekiama skatinti tvarų augimą, tikslams ir siekiui sudaryti sąlygas finansų sektoriui ir privatiems investuotojams atlikti savo vaidmenį siekiant plataus užmojo bendrą klimatą ir aplinkos tvarumo tikslų; pripažįsta, kad privataus kapitalo sutelkimui reikalingas ilgalaikis planavimas ir reglamentavimo stabilumas ne tik ES, nacionaliniu, bet ir vietos bei regionų lygmenimis;

⁽¹⁸⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1); 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65); 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243).

⁽¹⁹⁾ Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas, pranešėjas Michiel Rijsberman (NL/ALDE).

⁽²⁰⁾ http://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm.

⁽²¹⁾ Kovos su klimato kaita finansavimas – svarbiausia Paryžiaus susitarimo įgyvendinimo priemonė (CDR 2108/2017), <https://cor.europa.eu/LT/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2108-2017>.

⁽²²⁾ <https://www.who.int/publications/guidelines/en/>.

46. pabrėžia, kad svarbu parengti tvirtą mokslinių tyrimų veiklos ir poveikio klimatui neutralizavimo technologijų finansavimo sistemą, ir palankiai vertina tai, kad buvo įsteigtas Inovacijų fondas ir ragina skubiai patvirtinti įgyvendinimo reglamentą ⁽²³⁾ ir nustatyti „laisvas žinių zonas“, kuriose numatyta gerokai sumažinti mokesčius;

47. pabrėžia, kad svarbu vietų ir regionų valdžios institucijoms turėti nuoseklų ir valdomą integruotą įpareigojimų ir geriausių esamų metodų sistemą, kuri būtų pateikta portale, kuriame būtų pateikti metodai kiekvienam sektoriui, projektai pagal programą „Horizontas 2020“ ir Merų pakto iniciatyvos.

Užtikrinti sąsają su tarptautiniais įsipareigojimais ir galiojančiais teisės aktais

48. palankiai vertina plataus užmojo ES tikslą skatinti nustatyti politiką ir veiksmus pasauliniu lygmeniu siekiant užkirsti kelią dabartinei netvariai išmetamųjų teršalų tendencijai ir ragina ES institucijas ir valstybes nares užtikrinti stabilų, ilgalaikį ir nuoseklų vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą įgyvendinant Pasaulinę darnaus vystymosi darbotvarkę ir 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT) ⁽²⁴⁾ ir Paryžiaus susitarimą, be kita ko, įtraukiant RK į parengiamąjį COP 25 darbą, siekiant užtikrinti, kad ES poziciją derybose remtų visi valdžios lygmenys;

49. ragina RK atstovui suteikti stebėtojo vaidmenį visuose parengiamuosiuose JT BKKK organų darbuose, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius, į jų gebėjimą prisidėti taikant konkrečias priemones ir kad RK galėtų prisidėti prie atviro, įtraukaus ir skaidraus bendro darbo, vykdomo pagal bendrą biudžetą, vertinimo.

2019 m. birželio 27 d. Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ*

⁽²³⁾ 2019 m. vasario 26 d. Pasiūlymas dėl Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1492 dėl Inovacijų fondo veikimo (C(2019) 1492 final).

⁽²⁴⁾ Angl. Sustainable Development Goals